

Sławomir Ropiak¹
slawomir.ropiak@uwm.edu.pl
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
ORCID: 0000-0002-4123-9902

Cechy dobrego ojca w wybranych pieśniach katolickich o św. Józefie, Oblubieńcu Najświętszej Maryi Panny

Features of a Good Father in Selected Catholic Songs
about St. Joseph, Betrothed of the Blessed Virgin Mary

Cytacja: Ropiak S., 2022, *Cechy dobrego ojca w wybranych pieśniach katolickich o św. Józefie, Oblubieńcu Najświętszej Maryi Panny*, Nurt SVD, t. 151, nr 1, s. 167-185

Streszczenie

Przedmiotem niniejszych badań teologicznych jest próba wydobycia cech dobrego ojca z tekstów pieśni o św. Józefie Oblubieńcu NMP. Przeprowadzona analiza zebranych pieśni, hymnów i piosenek o tym św. Opiekunie, umożliwiła nakreślić jego postać, taką, jaka kształtowana jest poprzez śpiew w świadomości polskiej społeczności wierzących. Św. Józef jest dyskretnie obecny w życiu rodzinnym w okresie dziecięcego życia Jezusa Chrystusa. Miłość św. Józefa do swojego przybranego Syna i jego Matki przejawia się w czystości relacji i troskliwości. Św. Józef wraz z Maryją tworzą dojrzałą wspólnotę, w której panuje podarowanie siebie oraz doskonała jedność. Ubogi św. Józef jest ojcem odpowiedzialnym, pracowitym i ufającym opatrności Bożej. Umierający św. Józef należy do tych mężczyzn, którzy spełnili się jako ojcowie i zrealizowali swe powołanie.

Słowa kluczowe: Św. Józef, ojcostwo, pieśni katolickie, teologia śpiewana, kultura.

¹ Doktor habilitowany, pracuje w Katedrze Teologii Pastoralnej i Katechetyki Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Specjalizuje się głównie w badaniach polskojęzycznej teologii śpiewanej. W swoich publikacjach podejmował też problematykę rodzinną oraz analizował treść nauczania Jana Pawła II.

Abstract

This theological research is an attempt to extract the features of a good father from the texts of songs about St. Joseph, the Spouse of the Blessed Virgin Mary. The analysis of the collected songs and hymns about this St. Guardian, made it possible to outline his character in the way it is shaped in the consciousness of the Polish community of believers by singing. St. Joseph is discreetly present in family life during the childhood life of Jesus Christ. St. Joseph's love to his adopted Son and his Mother is manifested in purity of relationship and care. Although St. Joseph is an indigent person, together with Mary he creates a mature community in which self-giving and perfect unity prevails. St. Joseph is a responsible, hardworking and trusting in God's providence father. This great saint is a representative of those men who have fulfilled themselves as fathers and realized their calling.

Keywords: St. Joseph, fatherhood, catholic songs, sung theology, culture.

Wprowadzenie

Cześć okazywana św. Józefowi, zarówno w liturgii, jak i w pobożności ludowej, przeżywa w ostatnich latach wyraźne ożywienie. Wyjątkowość tej postaci potwierdzili ostatni papież, m.in. Jan Paweł II adhortacją *Redemptor Custos*, czy też Franciszek, gdy inaugurował swój pontyfikat w Uroczystość św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny (19 marca 2013 roku); następnie gdy zarządził w dniu wspomnienia św. Józefa rzemieślnika (1 maja 2013 roku), aby podczas każdej Modlitwy Eucharystycznej było wymieniane imię św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Bogurodzicy Dziewicy; oraz gdy ogłosił specjalny *Rok Poświęcony Opiekunowi Jezusa* (od 8 grudnia 2020 do 8 grudnia 2021 roku).

Wobec postępującego kryzysu tożsamości mężczyzny w polskich rodzinach powstaje coraz liczniejsza literatura opisująca cechy dobrego ojca. Św. Józef należy do szlachetnych postaci biblijnych, żyjących według Prawa Mojżeszowego. Jego piękny przykład życia, oddanego swej rodzinie, wywiera silny wpływ na katolików zarówno dawnych, jak i współczesnych (KKK, nr 127). Przedmiotem niniejszych badań teologicznych jest osoba św. Józefa Oblubieńca NMP ukazywana w muzycznej kulturze katolickiej, przede wszystkim w pieśniach i piosenkach. Artykuł stanowi uzupełnienie publikacji o wielkich formach muzycznych dedykowanych św. Józefowi (Towarek, 2021, s. 227-257).

Pierwsza, ogólna obserwacja odnosząca się do tematu rozważań wskazuje obecność u autorów tekstów śpiewanych tendencję do wspominania św. Józefa w kontekście rodzinnym. Przeprowadzenie teologicznej analizy słów zebranych pieśni, hymnów i piosenek o św. Opiekunie Jezusa i Maryi (łac. *Custos Redemptoris* i *Custos pudice Virginis* w: *Litaniae*, 2021), pozwoli nakreślić jego postać, taką jaką ukazywana jest w śpiewie, a więc taką, jaka jest kształtowana w świadomości polskiej społeczności wierzących.

Św. Józef obecny w rodzinie

Józef wraz z Maryją tworzą wokół Dziecięcia Jezus kochającą się rodzinę, w której panuje podarowanie siebie oraz doskonała jedność (Bonnet, 2010, s. 363). Bóg Ojciec, podobnie jak powierzył Dziecię Jezus Świętej Rodzinie z Nazaretu, tak nadal powierza to Dziecię chrześcijańskim rodzinom. Jezus żyje w mistycznych członkach Swego Ciała, w Kościele. To, co przeżyli Maryja i Józef, zawiera „wielką tajemnicę” duchowego ojcostwa i macierzyństwa, przedłużaną w każdej rodzinie chrześcijańskiej, która jest domowym Kościołem (Zattoni i Gillini, 2002, s. 120-121). Wyrazem tej wiary są słowa piosenki: „Rodzina jest od Boga nam danym nasieniem, / zamysłem niebieskim zasianym na ziemi. / Rodzina jest od Boga uśmiechem, daniem, / jest darem dla ludzi, jest życiem samym. / Rodzina to Józef, co rąk swoich trudem / szarą codzienność odciska w drewnie. / Rodzina to Maria, swym prostym krzątaniem / we wszystkich sprawach służąca wiernie. / ref. Rodzina jest podarowaniem siebie, / wzajemnym służeniem w życiu dzień za dniem. / Rodziną jest radością, jest cierpieniem. / Jezus, Józef i Maria: jedność jak w Nazaret” (*Rodzina*, zwr. 1, ref.).

Od czasów św. Franciszka z Asyżu do stałego zestawu figurek wstawianych do bożonarodzeniowej szopki należy postać św. Józefa, który rozpoznał swego Pana w osobie Dzieciątka Jezus (Ratzinger, 1998, s. 13). Tymczasem w najbardziej znanych i popularnych kolędach postać św. Józefa jest na ogół przemilczana. Pozornie może się to wydawać zaskakujące, zwłaszcza gdy śpiewamy na Boże Narodzenie, że „Józef stary Dziecię pielęgnuje” (*Dzisiaj w Betlejem*, 1948, zwr. 2), a według nowszych wydań, to „Józef święty ono pielęgnuje” (*Dzisiaj w Betlejem*, 2020, zwr. 2).

W katolickiej tradycji stajenka betlejemaska poucza o obecności św. Józefa w świętej Rodzinie, gdzie przy żłóbku umieszczona jest figura Opiekuna Jezusa i Jego Matki (Żądło, 2004, s. 201-203). W kolędach

wzorowanych na rzymskiej teologii o Wcieleniu (Ratzinger, 1998, s. 18) najczęściej wspominana jest Najświętsza Maryja Panna, która jako Matka Boża wzmacnia chrystologiczny dogmat wiary o dwóch naturach w jednej osobie Jezusa (BF VI, nr 6) „dwakroć narodzonego” odwiecznie z łona Ojca niebieskiego i w czasie z łona Najświętszej Dziewicy (*Pójdźmy wszyscy do stajenki*, zwr. 4-5). W tej perspektywie należy odczytywać też wspomnienie św. Józefa w jednej z kolęd, w której jest mowa, że pasterze, pouczeni przez anioła „Bieżeli do Betlejem skwapliwie, / znaleźli Dziecię w żłobie, / Maryję z Józefem” (*Anioł pasterzom mówił*, zwr. 2). Jednocześnie następna zwrotka tej kolędy, poucza o niezwykłym narodzeniu Jezusa Chrystusa, a więc wskazuje na dogmat Bożego Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny (Buxakowski, 2004, s. 29-35) i tym samym chroni prawdę o przybranym, a nie biologicznym ojcostwie św. Józefa: „O dziwne narodzenie, / nigdy nie wysłowione: / poczęła Panna Syna w czystości, / porodziła w całości / panieństwa swojego” (*Anioł pasterzom mówił*, zwr. 3).

Przy trwałym kulturowym modelu tradycyjnej rodziny w dawnych pieśniach podkreślano prawdy wiary, koncentrując się wokół problematyki Wcielenia, natomiast obecnie, w nowych utworach, próbuje się ukazywać wzór ojcostwa św. Józefa wypracowany poza teologią, zwłaszcza w oparciu o psychologię małżeństwa i rodziny (Poręba, 1981, s. 26). Jako przykład nowego trendu w pieśniach o św. Józefie można wskazać teksty ukazujące Świętą Rodzinę wspólnie spożywającą posiłki (*Powiedz, co czułeś Józefie*, zwr. 3). Można też mówić o pojawiających się elementach antropologii chrystologicznej stosowanej do osoby przybranego ojca Jezusa Chrystusa (Dupuis, 1999, s. 11-12).

W pieśniach o Świętej Rodzinie św. Józef wymieniany jest jako trzecia osoba po Jezusie i Najświętszej Maryi Pannie (*Ciebie, święty Józefie, stawia pokolenia*, zak.). Okazjonalnie wychwalane są też poszczególne cnoty i zalety św. Józefa, w tym jego cechy dotyczące ojcostwa. Należy jednak zauważyć, że samo wymienianie razem trzech osób tworzących świętą wspólnotę utrwała tradycyjny model pełnej rodziny. Zgodnie z przesłaniem w pieśniach dorastający Jezus miał wzór mężczyzny w swym przybranym ojcu (Meissner, 2001, s. 193-200). Spostrzeżenie to jest o tyle ważne, że już sama obecność św. Józefa w nazaretańskim domu, o czym śpiewają katolicy, jest wielką wartością samą w sobie w czasach kryzysu nierozzerwalności małżeństwa i dużego odsetka kobiet samotnie wychowujących dzieci. Uczestnictwo ojca w procesie identyfikacji płciowej dziecka i kształtowanie jego osobowości jest nie do przecenienia (Starnawski, 2016, s. 229).

Św. Józef – troskliwy opiekun

Św. Józef, to Opiekun Pańskiego Wcielenia (*W Twojej dłoni Zbawcy ręka*, ref.). W *Litanii do świętego Józefa*, wzywany jest jako Opiekun Odkupiciela (łac. *Custos Redemptoris*). Jego opiece Bóg „powierzył / Skarb bezcenny i ukryty” (*W Twojej dłoni Zbawcy ręka*, zwr. 3). Troskliwość Józefa wynika z jego wiary i przeniknięta jest czcią wobec powierzonego mu dziecka. „Odkupiciela, co leży w stajence, / o którym chóry proroków śpiewały, / ty, szczęśny, widzisz i biorąc na ręce, / czcisz hołdem chwały” (*Józefie, niebian ozdobo*, (b) zwr. 3).

Już wstępna analiza tekstów pieśni wyraźnie sugeruje, że na popularność czci okazywanej św. Józefowi wpływa nie tylko uzasadnienie teologiczne (kult *protoduli*), lecz także ukazywanie go jako troskliwego patrona współczesnych rodzin. Obecnie św. Józef opiekuje się także Kościołem, gdyż był „Piastunem” Zbawiciela (*Józefie, święty patronie*, zwr. 2), co wyrażają słowa modlitwy: „przecież Twa miłość w rodzicach dziś płonie, / Piastunie Dzieciątka i ojców Patronie” (*Święty Józef*, zwr. 1).

Św. Józef jako opiekuńczy wychowawca sprawia, że dziecko Jezus dobrze się z nim czuje, chętnie z nim przebywa i ma poczucie, że jest ważne. To bardzo istotna cecha dobrego taty (Suwada, 2017, s. 87-88). Utrzymana w klimacie rodzinnego ciepła jest przekazywana dzieciom prawda o św. Józefie: „Pan Jezus Opiekuna miał, kiedy w Nazarecie żył” (*Pan Jezus także Mamę miał*, zwr. 2).

Symbolem ojcowskiej miłości św. Józefa są jego troskliwe ręce (RC, nr 22). Przykłady tego znajdują się w słowach pieśni: „Z Jego ręki, wznosząc dzięki, / nasz Zbawiciel pokarm brał, / i Piastuna, Opiekuna, / Bóg Wcielony ojcem zwał” (*Duszo moja*, zwr. 4) oraz „Bóg oblubieńcem Cię czyni Dziewicy, / dozwala ojcem wiecznego zwać słowa, / w twe cię ramiona źródł zbawczej krynicy / z ufnością chowa. / 3. Odkupiciela, co leży w stajence, / o którym chóry proroków śpiewały, / ty, szczęśny, widzisz ich biorąc na ręce, / czcisz hołdem chwały” (*Józefie, niebian ozdobo*, zwr. 2-3).

Opiekuńczość wobec bliskich to przede wszystkim zapewnienie im bezpieczeństwa i wspieranie w każdym momencie. Z ewangelii wiemy, że św. Józef realnie bronił życia powierzonych mu osób Jezusa i Maryi (Mt 2,13-23). Wyrazem katolickiej wiary w skuteczność św. Józefa jest modlitwa, gdy w litanii wierni wzywają go jako troskliwego obrońcę Chrystusa (łac. *Christi defensor sédule*).

Opiekuńczość to również cecha, która sprawia, że męczyzna realizuje się w ojcowskiej roli, tak bliskiej jego naturze. Polscy katolicy,

ujęci pięknem troskliwości św. Józefa, proszą go, by nauczył ich miłości do Jezusa Chrystusa. Cenią sobie nie tylko oblubieńczą miłość św. Józefa, lecz przede wszystkim jego oddanie na rzecz Świętej Rodziny. Dla współczesnych katolików, zwłaszcza mężczyzn, św. Józef jest wzorem w zaufaniu Bogu oraz dawaniu najbliższemu stabilności i poczucia bezpieczeństwa (Ziemski, 2020, s. 19-20).

Św. Józef – świadomy i odpowiedzialny ojciec

Pojawienie się nowych pieśni o św. Józefie z treściami rodzinnymi jest znakiem czasu. W pewnym sensie stanowi próbę odpowiedzi na kryzys tradycyjnego modelu rodziny i ukierunkowuje na nowe wyzwania wyrastające przed mężczyznami pragnącymi realizować dojrzałe ojcostwo (Sillamy, 1994, s. 193). Św. Józef jest świadomym, przybranym ojcem Jezusa, wyjątkowego syna, bo to „Syn Dziewicy, Bóg Zbawiciel, Życie dusz!” (*O Józefie ukochany!*, 2020, ref.).

Św. Józef jako odpowiedzialny ojciec wywiązuje się z powierzonych mu zadań. W jednej z pieśni wierni wyznają: „W twe się ramiona zdroj zbawczej krynicy / z ufnością chowa” (*Józefie, niebian ozdobo*, zwr. 2).

W odniesieniu do św. Józefa trudno mówić o nieodpowiedzialnym ojcostwie, wręcz odwrotnie: „Na swym łonie jak tronie / Króla niebios Józef niósł; / w Nazarecie Boskie Dziecię, / słodki Jezus przy nim rósł. / 4. Z jego ręki, wznosząc dzięki, / nasz Zbawiciel pokarm brał / i piastuna, opiekuna, / Bóg Wcielony Ojcem zwał” (*Duszo moja*, zwr. 3-4). Józef „Dziecię Boże strzegł” (*Nie przyjęli Cię bracia*, ref. zak.).

Maryja i Syn Boży mogli polegać na św. Józefie. Jego odpowiedzialność ujawniła się najwyraźniej, gdy posłuszny poleceniom anioła Pańskiego przyjął Maryję i jej Dziecię do swego domu, a w sytuacji zagrożenia uciekał z nimi do Egiptu, chroniąc życie Dziecięcia (Mt 1,18-25, 13-15), czy też gdy poszukiwał dwunastoletniego Pątnika w Jerozolimie (Łk 2,41-52).

Na ten wymiar świadomego i odpowiedzialnego ojcostwa wskazuje ballada o świętym Józefie, śpiewana przez o. Bogusława Palecznego. Ze względu na oryginalność tego śpiewu, warto przytoczyć pełny tekst: „1. Józef cieślą dobrym był, / w Nazarecie święcie żył / z urodzenia zaś potomkiem był Dawida. / Gdy Maryję żonę swą / chciał wprowadzić godnie w dom / jednak nie mógł bo się stała rzecz przedziwna. / A to był prawdziwy cud / Boży Syn nawiedził lud. / I z Maryi przyjął Boskie ciało święte. / Józef sprawiedliwy, więc nie posądził jej o grzech. / Lecz

odprawić chce Maryję potajemnie. / Ale Anioł rzekł mu we śnie: nie obawiaj się Józefie. / Weź Maryję pod swój dach, gdyż narodzi się wam Jezus / On odkupi świat od grzechów; / zbawi was. / 2. Gdy trzech mędrców drogą szło / Jezusowi oddać hołd, / co narodził się w Betlejem pośród nocy. / Gwiazda im wytycza szlak; / Herodowi to w niesmak; / wypytuje mędrców: gdzie się król narodził? / Trzej królowie cieszą się, otworzyli skarby swe, / gdy ujrzeli wraz z Maryją Boże Dziecię. / Rozgniewany Herod zły; Józef o Dzieciątko drży, / anioł Pański w porę mu objawia we śnie. / Wstań Józefie i wyruszaj, / weź Maryję i Jezusa / do Egiptu uchodź już / i nie wracaj, aż ci powiem. / Choć zły Herod walczy z Bogiem, / próżny trud. / 3. Jezus miał dwanaście lat, / przybył Bogu złożyć dar. / Na ofiarę w Jeruzalem w święto paschy. / Dobrze było razem iść / Józef roni szczęścia łzy, bo Maryja z nim i Jezus ukochany. / Gdy wracali zdjął ich lęk, / kiedy uszli drogi dzień, / że zagubił się im Jezus wśród pątników. / Jezus wszedł w uczonych krąg, / objawiając mądrość swą. / Matka pyta: cóżeś nam uczynił Synu? / A Ty nie dziw się Józefie. / Jezus Synem Ojca w niebie / i wypełnia Boży plan. / Dla Kościoła bądź patronem, / jak Jezusa weź w obronę dzisiaj nas" (*Ballada o świętym Józefie*).

Św. Józef został dany katolickim ojcom jako wzór świętości (*Święty Józef wzór do naśladowania*, 2021). Wypełniając swoje powołanie do ojcostwa, pozostawił mężczyznom wzniosły przykład poświęcenia się dla rodziny, kierowania się mądrością płynącą z wiary oraz wielkodusznego roztaczania opieki nad żoną i potomstwem (Zimowski, 2010, s. 402-403).

Św. Józef, to Opiekun kochający Matkę swojego przybranego syna

Według kalendarza liturgicznego Uroczystość Św. Józef, Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, obchodzi się dziewiętnastego marca (Fros, 1984, s. 59-60). W polskojęzycznych pieśniach religijnych wierni wyznają miłość i cześć św. Józefowi ze względu na jego czystą relację z Bożą Rodzicielką i jej Synem. W porządku naturalnym ojcostwo wobec macierzyństwa realizuje się w trzech wymiarach: duchowym, cielesnym i wspólnotowym. W przypadku św. Józefa wymiar cielesny podporządkowany jest całkowitej wstrzeźliwości. Znajduje to konsekwencje w pieśniarskiej twórczości, gdy wspomniana jest oblubieńcza relacja Józefa do swej małżonki (*Ciebie, święty Józefie, sławią pokolenia*, zwr. 1-4; *Józefie, niebian ozdobo*, zwr. 2).

Taki obraz św. Józefa podkreśla jego głębokie i bezinteresowne uczucie, jakim obdarza Matkę przybranego Syna. Zwyczajne ojcostwo

św. Józefa, podobnie jak każdego dojrzałego mężczyzny, urzeczywistnia się w rodzinnej wspólnotcie. Jego ojcostwo ma charakter relacyjny do dziecka (Jezusa) i jego matki (Maryi) (Linca-Ćwikła, 2021, s. 247). Te relacje czystej i szlachetnej miłości Józefa czynią go ojcem poddanym procesowi zgłębiania tajemnicy swego człowieczeństwa. Ojcostwo św. Józefa, także w przypadku adopcji Syna Bożego, jest relacją trójosobową. Obejmuje odniesienia do matki i do syna, mimo że relacja Józefa do Maryi i jej macierzyństwa nie zapoczątkowały życia ich syna w porządku natury, lecz w porządku łaski (Wierzbicki, 2015, s. 291-310).

W Świętej Rodzinie panuje wzorowa miłość mająca swe źródło w Bogu, na którą Józef otworzył się i przyjął: „Bóg dozwala ojcem wiecznego zwać Słowa” (*Józefie, niebian ozdobo i chwalo*, zwr. 2). Św. Józef pielęgnuje czyste odniesienie do Najświętszej Maryi Panny i ciągłym czuwaniem strzeże Jezusa, „ten miłości Bożej cud” (*O Józefie ukochany!*, zwr. 1).

Miłość i najlepsze relacje między obydwójkiem rodziców mają ogromny wpływ na wychowanie dziecka (Augustyn, 1998, s. 16). Św. Józef wywiązał się z zadania powierzonego mu przez Boga. Jego oblubieńcza miłość do Maryi sprawiła, że Jezus jako mały chłopiec wychowywany był w kochającej się i szanującej się rodzinie. Jednorodzony Syn Boży, jako człowiek, wyniósł z domu najlepsze wzorce, „tam przeżywał ludzką radość i ludzką niedolę” (*Gdy pasterze już odeszli*, zwr. 2). Stopniowo dojrzewał, „czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi” (Łk 2,52).

Św. Józef pracowitym ojcem

W nurcie formacji męskiej ważnym elementem jest znalezienie wzorca dla prawidłowej postawy wobec ludzkiej pracy. Także w pieśniach, kierowanych głównie do fizycznych pracowników, znajdują się treści ukazujące niestrudżoność Opiekuna Syna Bożego, który uchodził za syna cieśli z Nazaretu (*Święty Józefie, patronie rodziny*, zwr. 2). Kościół w osobie św. Józefa, jako rzemieślnika, dokonuje osobliwej promocji trudu towarzyszącemu wysiłkowi, zwłaszcza fizycznemu. W duszpasterskim nauczaniu, skierowanym głównie do klasy robotniczej, Józef przedstawiany jest jako ciężko pracujący, wykonujący swoje obowiązki z najgłębszym poczuciem odpowiedzialności, aby dobrze wychować Syna Maryi (Lepa, 1982, s. 101-103).

W pieśniach podkreślana jest pracowitość świętego Józefa: „spracowany z piłą w ręce”. Surowe warunki życia i powszechność

bardzo ciężkiej fizycznej pracy w dawniejszych latach sprawiały, że kiedyś podkreślano ofiarność i pracowitość Józefa - robotnika. Dziś jednak oczekuje się od ojca umiejętności znajdowania czasu zarówno na pracę zawodową, jak i na odpoczynek w gronie rodzinnym i zaangażowanie w wychowanie dzieci. Pozytywny przykład ukazany jest w Świętej Rodzinie. Józef, niestrudzony cieśla, uczył pracy swego Syna. To przy nim „Jezus stawiał pierwsze kroki”, a Maryja – matka czekała ich w domu, „żeby spragnionych do stołu zaprosić” (*Święty Józefie, patronie rodziny*, zwr. 2).

Od współczesnego mężczyzny oczekuje się, że stając się ojcem, będzie umiał wyznaczyć granicę między pracą a życiem osobistym i rodzinnym, a także włączy swój trud w proces uświęcenia. Św. Józef, który pracował „w pokorze”, współpracował z Bogiem „nad świata zbawieniem” (*My, ludzie pracy*, zwr. 1-2).

Wyrazem ojcowskiej miłości św. Józefa jest jego praca, by wykarmić Syna (RC, nr 22). „Z Jego ręki, wznosząc dzięki, / nasz Zbawiciel pokarm brał” (*Duszo moja*, zwr. 4). Jeśli praca daje mężczyźnie większe szczęście niż spędzanie czasu z rodziną, prawdopodobnie nie będzie obecny w ważnych momentach życia swojego dziecka, a jego więź z pociechami będzie bardzo słaba. Jezus rósł pod czujną opieką przybranego ojca (*O Józefie ukochany*, zwr. 1).

Katolicy cenią sobie miłość św. Józefa z Nazaretu, podkreślając u niego nie tyle uczuciowość, co praktyczne działanie. Jego czciciele wyznają: „On będzie nam przewodnikiem, / On prowadzi nas w drogę, / On zaopatrzy nas w pokarm, / On poda spragnionym wodę” (*Tylko On*, zwr. 2).

Józef to ojciec, który „trudem swoich rąk szarą codzienność odciska w drewnie, a Maria, swym prostym krzątaniem we wszystkich sprawach służy wiernie”. Czczony jest jako opiekun współczesnych katolickich rodzin, które powierzają się jego opiece (*Święty Józefie, patronie rodziny*, zwr. 3-4, ref.). To przekonanie o wspieraniu dzisiejszych rodzin wyraża dziecięca piosenka w prostym stwierdzeniu: „Święty Józef tatusiowi dopomoże” (*Panie Jezu zabierzemy Cię do domu*, zwr. 2). Kształtowany w piosenkach idealny obraz katolickiej rodziny, wpisuje się we współczesne nauczanie Kościoła (KKK, nr 1655).

Pracowitość św. Józefa jest ceniona przez jego czcicieli, którzy śpiewają: „Kościoła Opiekunie / jesteś dla nas, ludu Boga / Pracy i świętości wzorem / My pójdziemy Twoją drogą” (*W Twojej dłoni Zbawcy ręka*, zwr. 4).

Św. Józef jako ojciec kochający dziecko

W pieśniach ukazywana jest miłość łącząca św. Józefa z Synem Bożym: „O Józefie ukochany pod opieką Twoją rósł, / chleb żywota z nieba dany, Tyś Go na swym ręku niósł. / Tyś Go w ziarnie pielęgnował; by nakarmił ludzki głód, / Tyś nam ustrzegł i zachował ten miłości Bożej cud” (*O, Józefie ukochany*, 1983, zwr. 1). Św. Józef z miłością służył Jezusowi, dając tym samym przykład postawy ojca w rodzinie.

Kochający i czuły tata zmniejsza dystans, staje się bliższy dziecku i bardziej dostępny: „On w świętości i czystości / po Maryi pierwszym był, / przy Paniencie on w stajence / pierwszy Boże Dziecię czcił” (*Duszo moja*, zwr. 2). Miłość, którą Józef okazuje swojemu przybranemu synowi jest naturalną potrzebą dziecka, niezbędną do prawidłowego rozwoju emocjonalnego. Potwierdzają to słowa pieśni: „Czule kochałeś to Boże Dziecię, / ciągłym czuwaniem strzegłeś od złego” (*Otocz opieką*, zwr. 2).

Ten zarysowany obraz św. Józefa wpisuje się we współczesny model ojca kochającego swe dzieci. Współcześnie św. Józef czczony jest także jako patron i opiekun wszystkich dzieci (*Chwałę Twoją głoszą wieki*, zwr. 1-3). Przywraca godność rodzinom i broni „dzieci bezbronne jak kwiaty” (*Józefie Świętorodzinny*, zwr. 1-2).

Święty Józef został ojcem Jezusa nie przez ciało lecz przez miłość (Filas, 1979, s. 93). Wierni, ujęci postawą św. Józefa, proszą go, by nauczył ich takiej miłości do Jezusa Chrystusa: „Tego który w Nazarecie Tobie powierzony był, / my strzeżemy na tym świecie, gdzie majestat Boży skrył, / Twą miłością, (...) ucz Jezusa wielbić tu, / jak ty pracą, łzami, znojem, całym życiem służyć Mu. / 3. Niech z ołtarza tajemnicy, ponad całym światem już / zakróluj Syn Dziewicy, Bóg zbawiciel, życie dusz! / W sakramencie ukrytemu, niech cześć odda cały świat, / (...) niech ku Niemu, swej miłości niesie kwiat!” (*O, Józefie ukochany*, 1983, zwr. 2-3).

Współcześnie docenia się, gdy mężczyzna przejawia ogromną sympatię do dzieci, jest świetnym animatorem zabaw, chętnie opiekuje się dziećmi znajomych, uwielbia dziecięce spojrzenie na świat i potrafi zaszczepiać w najmłodszych jakieś pasje. W pieśniach do św. Józefa nie ma wprawdzie wzmianek, by bawił się on z Jezusem, ale jest mowa, że z nim dużo przebywał, wspólnie się modlił i pracował. Przykładem może być piosenka śpiewana w elbląskim, niepublicznym przedszkolu katolickim im. bł. Franciszki Siedliskiej: „Gdy Pan Jezus był malutki nigdy nie próżnował / Z Matką Bożą i Józefem pilnie wciąż pracował / Tak piłował tak heblował i wełenkę zwijał / Nosił wodę rąbał drzewo

i gwoździe przybijał” (*Gdy Pan Jezus był malutki*, a). W innych środowiskach znana jest także inna wersja słów dziecięcej piosenki, która pośrednio wskazuje, że pracowitość św. Józefa nie była przytłaczająca dla małego Jezusa, co sprawiało, że „z Matką Bożą i Józefem ochoczo pracował” (*Gdy Pan Jezus był malutki*, b). Można powiedzieć, że ukryty tu jest osobowościowy typ ojca jako przyjaciela, uczącego swoje dziecko szacunku do pracy innych osób (Pospiszyl, 1980, s. 24).

Ubogi Józef ojcem ufającym Bogu

Ubogi Józef ufający Bogu (*Chociaż bogaty w cnoty*, zwr. 1), zdaje się, nie być ideałem współczesnych ojców żyjących w realiach rywalizacji zawodowej, nieustannej presji rynku pracy, ekonomicznej weryfikacji i wymuszanej kreatywności. „Nie przyjęli Cię bracia, miejsca brakło w gospodzie / Noc zasnęła świat czarnym woalem / A już w bieli anieli głoszą, że «Bóg się rodzi». / Nie trać czasu Józefie, idź dalej / Ref. Za Twe obawy i lęki / Za wszystkie godziny złe / Serce me składa dzięki / A Dziecię uśmiecha się. / 2. Tam za miastem jest grotą, / cała w deszczu i błocie / Noc zorzami od wschodu bieje. / Już anieli we złocie pofrunęli ku grocie, / Głosząc światu, że: «moc truchleje». / 3. Nie zrobiłeś kolebki, ani łoża dla żony / Chociaż cieślą wszak byłeś przez lata. / A już anioł rozgłasza, że na sianie złożony / Został Pan Nieba i Władca świata. / 4. Odfrunęli anieli do swej górnej krainy / Dzień promienie swe kładzie na sianie. / Ojciec zbija kolebkę dla Niebieskiej dzieciny, / Matka nuci przez łyzy: śpij kochanie” (*Nie przyjęli Cię bracia*, zwr. 1-4).

Św. Józef należy do tej grupy mężczyzn, którzy zawierzywszy Bogu, podejmują zadania wynikające z ojcostwa. „Zbudził się z bólu uzdrowionego / mąż dzielny, który serca, a nie prawa się radził. / Poznał wśród głosów / głos Boga swojego / Zaufał i Bóg poprowadził. / ref. / 3. W sam środek bólu niewymownego, / kiedy rozum ustaje i wiary nam nie staje. / Wysłaniec Boga schodzi do każdego. / Nie każdy głos Boga poznaje. / ref. / Nie bój się, Nie bój się, weź Maryję i Dziecię do siebie. / Nie bój się, zaufaj” (*W sam środek bólu [Sen Józefa]*, zwr. 2-3, ref).

Powyższe teksty wpisują się w duszpasterstwo, wychowujące rodziny do zawierzenia Opatrzności Bożej przez wstawiennictwo św. Józefa (*Cuda świętego Józefa*, 2016, s. 228-233). Głoszonym ideałem jest pełne zawierzenie Bogu: „Taką wiarę mieć bez pytań, / Takie Bogu zaufanie, / Ciche Bogiem zadziwienie / przez Józefa daj nam Panie” (*Taką wiarę mieć*, zwr. 1).

Józef spełnionym ojcem

Święty Józef jest spełnionym ojcem i przywraca godność ojca w rodzinie (*Józefie Świętorodzinny*, zwr. ref.). Dobrze wychował Jezusa do posłuszeństwa: „Bóg, Król mocarzy i Władca przestworzy, / przed którym, w pęta skowana łańcucha, / drży moc piekielna i niebo się korzy, / twych zleceń słucha” (*Józefie, niebian ozdobo*, zwr. 4).

Motywy, który wskazuje na wypełnienie przez Józefa zleconego mu powołania jest uznanie go za patrona dobrej śmierci, gdyż nad umierającym pochylają się Jezus i Maryja. Katolicy odwołując się do tradycji, przyjmują śmierć w obecności kochającego Chrystusa za pocieszające wydarzenie, zwłaszcza, gdy przyjmują Wiatyk (KKK, nr 1020). W jednej z pieśni św. Józef jest wychwalany: „Wielceś szczęśliwy w śmierci Twojej chwili, / Chrystus nad Tobą się z miłością chyli; / Panna przeczysta kornie wznosi modły, / które Twą duszę w niebios raj zawiodły” (*Szczęśliwy Józefie w niebie*, zwr. 2).

W chwili śmierci Józef musiał wyrzec się cielesnego przebywania w gronie najdroższych mu osób i opuścić Syna Bożego i Jego Matkę. W powyższej pieśni św. Józef ukazany jest jako wzór i patron umierających, gdyż jego konaniu towarzyszyły te osoby, których obecności pragną pobożni katolicy przy ostatnich tchnieniach ducha (Jacyniak, 2010, s. 182). „Gdy nas zmorduje życiowy bój, / Niech nam ojcowska prawica Twa / Pociech niebieskich ukaże zdrój / Tam, gdzie zasługi, wśród życia dróg / zebrane w znoju, rachuje Bóg” (*Józefie święty, królewski ród*, zw. 2).

Osobista świętość Oblubieńca NMP i Opiekuna Syna Bożego jest dowodem na jego spełnienie jako mężczyzny (Olszewski, 2022). „Bądź nam światłem, Kościół prowadź do czasu spełnienia. / 3. I opiece Twej / W dom przyjąłeś i uczyłeś / Zrodzonego w Tajemnicy” (*W Twojej dłoni Zbawcy ręka*, zwr. 2-3).

Według analizowanych pieśni św. Józef, jako Patron współczesnych ojców, wyznacza zdrową religijność małżonkom, która opiera się na świadectwie chrześcijańskiego życia. Posłuszeństwo Bogu sprawiło, że św. Józef wypełnił swoje powołanie i teraz otacza Kościół opiekuńczą pomocą i wstawiennictwem.

Zakończenie

Do ważnych cech dojrzałego ojcostwa św. Józefa należą: jego stała obecność w rodzinie i pełna za nią odpowiedzialność. Miłość Józefa do swojego przybranego Syna i jego Matki, przejawia się w czystości relacji i troskliwości. Ubogi św. Józef jest pracowitym ojcem, ufającym opatrności Bożej. Umierający św. Józef należy do tych mężczyzn, którzy spełnili się jako ojcowie i zrealizowali swe powołanie.

W wybranych przez nas utworach, zwłaszcza drukowanych po Soborze, następuje przesunięcie akcentu z pośrednictwa św. Józefa na jego dobroć i praktyczną miłość, realizowaną wobec potrzebujących. Prośby o wstawiennictwo wypływają z fascynacji świętym Józefem oraz uznania jego wspaniałomyślnej postawy w bezinteresownej służbie i poświęceniu. We współczesnym podejściu do osoby św. Józefa dostrzega się podziw dla jego miłości do Jezusa i Matki Bożej oraz czynienie z niego serdecznego przyjaciela, którego otacza się szacunkiem i uczuciem.

W tekstach pieśni inspirowanych katolicką teologią ukazuje się św. Józefa jako Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny i Opiekuna Wcielonego Syna Bożego. W przedsoborowych pieśniach miłość do św. Józefa wyraża się przede wszystkim w okazywaniu mu należnego szacunku. Przyczyny w ten sposób kształtowanego nabożeństwa można szukać nie tylko w uzasadnieniach teologicznych, ale również w patriarchalnym modelu rodziny, który był rozpowszechniony w czasie, gdy powstawały dawne teksty.

W nowych utworach religijnych ku czci św. Józefa zarysowuje się polemika ze współczesnymi wyzwaniem, z jakimi borykają się rodziny. Za znak czasu należy uznać podkreślanie przybranego ojcostwa św. Józefa i przypisywanie mu różnych cech charakteryzujących dojrzałych mężczyzn, odpowiedzialnych za rodzinę. Ukazywanie postaci św. Józefa jako ojca daje praktyczną pomoc w duszpasterstwie rodzin, także tych niesakramentalnych, w których mężowie wychowują swoje lub przybrane dzieci. Zarówno ojcowie biologiczni, jak i zastępczy mogą czerpać ze wzoru św. Józefa i dojrzewać w zakresie wywiązywania się z podjętych obowiązków wychowawczych.

Skróty

- BF *Breviarium Fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*
- KKK *Katechizm Kościoła Katolickiego*

Wykaz śpiewników – skróty

- Chor. Op. *Chorał Opolski*, t. I. 1985, t. II. 1987, t. III. 1989, IV 1993, Wydawnictwo Św. Krzyża, Opole.
- Ls 1974 *Laetatus sum. Na pielgrzymkę*, 1974, opr. W. Danielski, G. Skop, J. Zawitkowski, W. Kądziała, Veritas, Rzym.
- Magnificat 1983 *Magnificat. Śpiewy mszalne*, 1983, z. 1-3, opr. ks. Józef Morawa, Kuria Metropolitalna, Kraków.
- Miod. *Śpiewnik kościelny czyli pieśni nabożne z melodyjami w kościele katolickim używane a dla wygody kościołów parafialnych przez X. M. Mioduszeńskiego Zgrom. XX. Misjonarzy zebrane*, Kraków 1838. Dodatki: 1841, 1843, 1849.
- NPrz 1994 *Nowe Przymierze. Śpiewnik Wspólnoty Krwi Chrystusa*, 1994, [b.a.], Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, Częstochowa.
- ŚJ WL-M 2013 *Warsztaty Liturgiczno-Muzyczne. Pieśni ku czci Świętego Józefa. Śpiewnik*, opr. zb. [H. Kowalski], Kalisz, 24-27.10.2013 [b.m.].
- ŚL 1998 *Śpiewnik Liturgiczny*, 1998, red. ks. K. Mrowiec, TN KUL, Lublin.
- ŚS 2020, cz. 1 Siedlecki J., 2020, *Śpiewnik kościelny*, red. W. Kałamarz CM, A. Ziółkowski CM, wyd. XLI, cz. 1, KEpPL, Kraków.

Bibliografia

- Augustyn J., 1998, *Ojcostwo*, Kraków.
- Bonnet Y., 2010, *Saint Joseph modèle du chef de famille, protecteur* [on-line], https://www.saintjosephduweb.com/Saint-Joseph-modele-du-chef-de-famille-protecteur-p-Bonnet_a75.html [dostęp: 5.02.2022].

- Buxakowski J., 2004, *Maryja, Matka Boga i Matka Kościoła*, Bernardinum, Pelplin.
- Dupuis J., 1999, *Wprowadzenie do chrystologii*, tłum. Zasiura W., Wydawnictwo WAM, Kraków.
- Filas F.L., 1979, *Święty Józef człowiek Jezusowi najbliższy*, Wydawnictwo WAW, Kraków.
- Fros H., 1984, *Martyrologium czyli wspomnienia świętych przypadające na poszczególne dni roku*, ATK, Warszawa.
- Jacyniak A., 2010, *Święty Józef – Patronem dobrej śmierci? Dlaczego?*, w: *Akta X Międzynarodowego Kongresu Józefologicznego (27.09-04.10.2009)*, Centrum Józefologiczne, Kalisz, s. 171-183.
- Jan Paweł II, 1989, *Adhortacja „Redemptor Custos”. O świętym Józefie i jego postępowaniu*, Pallotinum, Poznań.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, 2002, Pallotinum, Poznań.
- Lepa A., 1982, *Święty Józef – robotnik, wychowawca i człowiek nadziei*, *Wiadomości Diecezji Łódzkiej*, nr 4-5, s. 101-108.
- Linca-Ćwikła A., 2021, *Ojcostwo wspierające macierzyństwo*, *Ateneum Kapłańskie*, t. 177, nr 2/675, s. 245-256.
- Meissner K.W., 2001, *Ojciec – potrzeby dziecka a wzorzec męskości*, w: Kornas-Biela D. (red.), *Oblicza ojcostwa*, TN KUL, Lublin, s. 193-200.
- Poręba P., 1981, *Psychologiczne uwarunkowania życia rodzinnego*, Pax, Warszawa.
- Popiszyl K., 1980, *Ojciec a rozwój dziecka*, Wydawnictwo Żak, Warszawa.
- Ratzinger J., 1998, *Obrazy nadziei. Wędrowki przez rok kościelny*, tłum. Wójtowicz K., Księgarnia św. Wojciecha, Poznań.
- Sillamy N., 1994, *Słownik psychologii*, Wydawnictwo Książnica, Katowice.
- Starnawski W., 2016, *Dwa modele relacji męskość-ojcostwo. Perspektywa pedagogiki personalistycznej*, *Forum Pedagogiczne*, t. 6, nr 2/2, s. 217-232.
- Suwada K., 2017, *Męskości opiekuńcze. Zaangażowanie w ojcostwo a rekonstrukcja modeli męskości*, *Miscellanea Anthropologica et Sociologica*, t. 18, nr 2, s. 77-90.
- Towarek P., 2021, *Wielkie formy muzyczne dedykowane św. Józefowi*, *Studia Elbląskie*, t. 22, s. 227-257.
- Wierzbicki A.M., 2015, *Karola Wojtyły promieniowanie ojcostwa jako dzieło otwarte*, *Ethos*, t. 28, nr 4/112, s. 291-310.
- Zattoni M. i Gillini G., 2002, *Jak być rodzicem na wzór Boga Ojca*, tłum. Pyszka S., ESPE, Kraków.
- Ziemski J., 2020, *Święty Józef współcześnie*, Wydawnictwo św. Stanisława BM, Kraków.

- Zimowski Z., 2010, *Józefologia Benedykta XVI. Św. Józef wzorem na drodze do świętości*, w: *Akta X Międzynarodowego Kongresu Józefologicznego (27.09-04.10.2009)*, Centrum Józefologiczne, Kalisz, s. 397-418.
- Żądło A., 2004, *Boże Narodzenie a pobożność ludowa*, w: Pierskała R. i Smolińska T. (red.), *Pobożność ludowa w życiu liturgiczno-religijnym i w kulturze*, WT UO, Opole, s. 201-203.

DODATEK

Wykaz pieśni i śpiewanych tekstów

- Anioł pasterzom mówił*, t. *Angelus pastoribus* jest czwartą zwrotką z *Dies est laetitiae*, XV w., wersja polskojęzyczna pochodzi z XVI w. (Miod.); m. XVII w. (Miod.), w: *ŚS 2020*, cz. 1, s. 71.
- Ballada o świętym Józefie*, t. i m. o. Bogusław Paleczny (11.03.2011), w: *Ballada o świętym Józefie*, <https://www.youtube.com/watch?v=lsM0tBVQkAQ> [dostęp:10.10.2021].
- Chociaż bogaty w cnoty, (Wzorze ubóstwa)*, t. ze zbiorów SS Józefitek, m. ks. St. Ziemiański SJ, opr. H. Kowalski, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 23.
- Chwałę Twoją głoszą wieki, (Patron dzieci)*, t. i m. ze zbiorów SS Józefitek, opr. Piotr Grinholc, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 11.
- Ciebie, święty Józefie, stawiają pokolenia, (Oblubieniec Maryi – psalm ku czci św. Józefa)*, t. i m. Mateusz Kolba, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 9.
- Duszo moja, niech pieśń Twoja*, t. i m. *Śpiewniczek Eucharystyczny 1884*, w: *ŚL 1998*, nr 411, s. 378.
- Duszo moja*, t. s. A. N. Łada FNS (Euch.), m. s. G. O. Kołaczowska FNS (Euch.), w: *ŚS 2020*, cz. 1, nr 409, s. 588-589.
- Dzisiaj w Betlejem*, t. i m. (Siedl. 1), w: *ŚS 2020*, cz. 1, nr 47, s. 84.
- Dzisiaj w Betlejem*, t. i m. Siedlecki 1 (1878), w: J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny. Wydanie jubileuszowe (1878-1928)*, opr. W. Świerczek C.M., B.W. Walewski, Kraków 1948, nr 18 [33], s. 30.
- Gdy Pan Jezus był malutki*, a, w: <https://przedszkolekatolickie.pl/szczegoly/47,68,piosenki-religijne> [dostęp: 25.10.2021].
- Gdy Pan Jezus był malutki*, b, w: <https://spiewnik.wywrota.pl/piosenki-religijne/gdy-pan-jezus-byl-malutki> [dostęp: 25.10.2021].
- Gdy pasterze już odeszli*, t. ks. S. Szczepaniec, m. K. Michałek, w: *ŚS 2020*, cz. 1, nr 89, s. 142-143.
- Józefie Świętorodzinny*, m. J. G. Kopalowie, t. s. Bożena Flak CSFN (nazaretanki), w: [http:// http://bozenaflak.blogspot.com/2013/03/](http://http://bozenaflak.blogspot.com/2013/03/) [dostęp: 15.09.2021].

- Józefie święty w przeznaczym Kaliszu*, m. ks. W. Kądziała, t. bp J. Zawitkowski, w: http://mateusz.pl/goscie/bpiz/piesni/Jozefie_swiety.html [dostęp: 15.09.2021].
- Józefie święty, królewski ród*, t. ze zbiorów SS Bernardynek, m. S. Ziemiański SJ, opr. J. Bogdan, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 3.
- Józefie ukochany!*, t. s. A. N. Łada FNS (Euch.), m. s. G. O. Kołaczkowska FNS (Euch.), w: *ŚS 2020 cz. 1*, nr 412, s. 594.
- Józefie, coś szukał gospody*, t. ks. M. Banach (Chor. Op.), m. F. Ryling (Chor. Op.), w: *ŚS 2020, cz. 1*, nr 79, s. 128-129.
- Józefie, niebian ozdobo (a)*, m. ks. L. Świerczek, opr. J. Tomalak, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 4.
- Józefie, niebian ozdobo (b)*, t. *Caelitum Ioseph*, tł. T. Karyłowski SJ (Karył.), m. Świerczek CM, 1924 r. (Siedl. 4), w: *ŚS 2020, cz. 1, nr 410*, s. 590-591.
- Józefie, niech Ciebie stawia*, (św. Józefa 19 marca, 1 maja), t. LG II, m. S. Stuligrosz, w: *Pieśni ku czci świętych i błogostawionych*, wybór i opr. Paweł Bazan, Rzeszów 2018, s. 36, w: file:///C:/Users/SAWOMI~1/AppData/Local/Temp/Pie%20ku_czci_%20Bwi%20tych_i_b%20ogos%20awionych_pa%20skich.pdf [dostęp: 31.10.2021].
- Józefie, święty patronie (Dla młodzieży)*, t. ks. J. Hołubowicz (Siedl. 2), m. (Siedl. 2), w: *ŚS 2020, cz. 1*, nr 411, s. 592-593.
- Józefie, święty patronie*, t. J. Hołubowicz, m. Siedlecki 1879-95, w: *ŚL 1998*, nr 412, s. 379.
- Litania do św. Józefa - Guadalupe*, w: <https://www.youtube.com/watch?v=5pig9NMcn1g> [dostęp: 16.09.2021].
- Litaniae in honorem Sancti Ioseph Sponsi Beatæ Mariæ Virginis*, 2021, w: <https://drive.google.com/file/d/1mkxyeawyrz6yqqr9wulvaldxgkqdr5n/view> [dostęp: 26.10.2021].
- My, ludzie pracy (Patronie ludzi pracy)*, t. i m. s. M. Tereźja Krężolek CFSJ, opr. Jerzy Bogdan, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 15.
- Nie przyjęli Cię bracia (Józefowi kolęda)*, muz. Ks. Wojciech Kałamarz CM, sł. Janina Błocka, Kraków 1999, w: <https://spiewniksiedleckiego.pl/wp-content/uploads/5.-J%20C3%20zefowi.pdf> [dostęp: 10.09.2021].
- Józefie ukochany!*, t. s. A. N. Łada FNS (Euch.), m. s. G. O. Kołaczkowska FNS (Euch.), w: *ŚS 2020 cz. 1*, nr 412, s. 594-595.
- O, Józefie ukochany*, t. i m. L. Świerczek CM, (Euch., Siedl. 266), w: *Magnificat 1983, z. 3*, s. 491-492.
- O, Józefie, przez pracę i ciszę*, m. i t. ks. Grzegorz Poźniak, Opole 2021, zwr. 1-2, ref., w: <https://www.diecezja.opole.pl/index.php/>

- homepage/aktualnosc/2754-propozycja-piesni-ku-czci-sw-jozefa [dostęp: 31.10.2021].
- O, Święty Józefie, spojrzysz na nas z nieba*, t. i m. ks. Fr. Walczyński, opr. P. Pałka, w: *ŚJ WL-M* 2013, nr 8.
- Okaż nade mną* (Patron śmierci szczęśliwej), t. ze zbiorów SS Józefitek, i m. s. M. Terezja Krężolek CFSJ, opr. H. Kowalski, w: *ŚJ WL-M* 2013, nr 14.
- Otocz opieką*, t. Z. Niewiadomski, m. ks. M. Michalec CM (Siedl. 1987), w: *ŚS* 2020, cz. 1, nr 413, s. 596.
- Pan Jezus także Mamę miał*, t. i m. s. Magdalena Nazaretanka, w: https://www.tekstowo.pl/piosenka,magdalena_nazaretanka,pan_jezus_takze_mame_mial.html [dostęp: 13.01.2022].
- Panie Jezu, zabierzemy Cię do domu*, t. i m. s. Magdalena Nazaretanka, w: https://www.tekstowo.pl/piosenka,magdalena_nazaretanka,panie_jezu_zabierzemy_cie_do_domu.html [dostęp: 13.01.2022].
- Postulny nakazom Anioła* (Tylko stań przy nas). Hymn X Międzynarodowego Kongresu Józefologicznego, Kalisz 27.09-4.10.2009, t. s. Bożena Anna Flak, m. Jakub Tomalak, w: *ŚJ WL-M* 2013, nr 20.
- Powiedz, co czułeś Józefie* (Rozmowa ze św. Józefem), m. Jakub Tomalak, t. s. Bożena Anna Flak CSFN (nazaretanka), w: *ŚJ WL-M* 2013, nr 16.
- Pójdźmy wszyscy do stajenki*, t. XVIII w. (Miod.), m. (Siedl. 1), w: *ŚS* 2020, cz. 1, nr 60, s. 104.
- Rodzina*, t. i m. *Gen Rosso*, w: *NPrz* 1994, nr 315, s. 246.
- Rodzino Święta, opieki Twej trzeba*, t. i m. (Chor.), w: *ŚS* 2020, cz. 1, nr 80, s. 129.
- Rodzino Święta, proszę*, t. (D. N.), m. (Chor.), w: *ŚS* 2020, cz. 1, nr 81, s. 130.
- Rozmowa ze św. Józefem*, m. Jakub Tomalak, t. s. Bożena Flak CSFN (nazaretanka), w: <http://bozenaflak.blogspot.com/2012/01/rozmowa-ze-sw-jozefem.html> [dostęp: 15.09.2021].
- Sen Józefa*, m. Jakub Tomalak, t. s. Bożena Anna Flak CSFN (nazaretanka), w: <http://bozenaflak.blogspot.com/2012/01/rozmowa-ze-sw-jozefem.html> [dostęp: 15.09.2021].
- Szczęśliwy Józefie w niebie uwielbiony*, t. hymn papieża Klemensa XI *Iste quem*, w: *Magnificat* 1983, z. 3, s. 494.
- Szczęśliwy, kto sobie patrona*, t. XVIII w. (Miod.), m. (Miod.), w: *ŚS* 2020, cz. 1, nr 414, s. 597.
- Święty Józef*, t. J.M. Kononowicz, m. L. Lic, w: *Ls* 1974, s. 88.

- Święty Józefie prowadź mnie*, m. i t. P. Pałka, w: <https://www.youtube.com/watch?v=9Vt0xeGLNBw> [dostęp: 16.09.2021].
- Święty Józefie! U Twych stóp* (Patron młodzieży), t. i m. ze zbiorów SS Józefitek, opr. Piotr Pałka, w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 12.
- Święty Józefie, patronie nasz!*, t. i m. (Sied. 4), w: *ŚS 2020*, cz. 1, nr 415, s. 598.
- Święty Józefie, patronie rodziny*, t. A. Warecka, m. ks. H. Chamski, w: *Święty Józefie. Pieśń do św. Józefa na chór trzy i czterogłosowy z organami*, Seria W-060, Płock 2006, s. 9.
- Święty Józefie, w niebie uwielbiony*, t. Klemens XI, opr. ks. F. Harazim; m. J. Sierosławski, w: *Szczeble do nieba. Katolicki modlitewnik i śpiewnik*, wyd. IV, Wydawnictwo Świętego Krzyża, Opole 2006, nr 905 [750], s. 1086.
- Taką wiarę mieć*, [a.n.], w: *Tobie Panie zaufałem*, opr. Ksiądz Tymoteusz, WWD, Włocławek 2000, s. 516-517.
- Tylko On*, t. A. Macedoński, m. J. Woy, w: *Ls 1974*, nr 89, s. 89.
- W sam środek bólu niewymownego* (Sen Józefa), m. Jakub Tomalak, t. s. Bożena Anna Flak CSFN (nazaretanka), w: <http://bozenaflak.blogspot.com/2012/01/rozmowa-ze-sw-jozefem.html> [dostęp: 15.09.2021].
- W Twojej dłoni Zbawcy ręka* (O Józefie, Opiekunie), m. Jakub Tomalak, t. ks. Marek Cisowski, w: <https://www.swietyjozef.kalisz.pl/source/Rok-Swietego-Jozefa/o-jozefie-opiekunie-nuty.pdf> [dostęp: 10.09.2021].
- Witaj Józefie*, t. ks. St. Ziemiański SJ, m. Jakub Tomalak (15.10.2010), w: *ŚJ WL-M 2013*, nr 21.
- Wziętaś Maryję pod swą opiekę* (Wzorce pokory), m. ks. R. Jaworski, t. M. J. Dąbrowa, w: *Pieśń na Rok Świętego Józefa* (26.03.2021); https://www.youtube.com/watch?v=-38_Lud_wp4 [dostęp: 16.09.2021].
- Wzorce pokory*, m. ks. R. Jaworski, t. M. J. Dąbrowa, w: *Pieśń na Rok Świętego Józefa* (26.03.2021); https://www.youtube.com/watch?v=-38_Lud_wp4 [dostęp: 16.09.2021].